

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vuodelta 1983 suoritettavasta työntäjän sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vuodelta 1983 perittäisiin työntäjän sosiaaliturvamaksua siten, että yksityisen yritystoiminnan piiriin kuulvalta työntäjältä perittäisiin kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,10, 5,05 tai 5,60 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä ja julkisen tahon maksu olisi vastaavasti 4,60 %. Työntäjän sairausvakuutusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mu-

kaan 2,35 %. Lapsilisämaksua ei edelleenkaan perittäisi.

Vuodeksi 1983 vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu esitetään vahvistettavaksi 1,75 penniksi ja sairausvakuutusmaksu 1 penniksi veroäyryiltä.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen 1983.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Työntäjän kansaneläkemaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 2 momentin (307/82) mukaan työntäjän kansaneläkemaksua peritään hänen liiketoimintansa pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 % työntekijälle suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Kansaneläkemaksua on kuitenkin peritty viime vuosina työntäjän toiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen 4,625, 5,125 tai 5,625 %. Näin myös vuoden 1982 huhtikuun loppuun saakka (802/81). Kustannuspaineiden ja välillisten työvoimakustannusten alentamiseksi katsottiin 19 helmikuuta 1982 päivätyssä hallitusohjelmassa siinä tarkemmin mainitulla tavalla tarpeelliseksi alentaa yrityksiin kohdistuvaa työntäjän sosiaaliturvamaksua vuoden 1983 loppuun. Tämän mukaisesti alennettiin yksityisen yritystoiminnan kansaneläkemaksua työntäjän pääomaval-

taisuudesta riippuen joko 4,10, 5,05 tai 5,60 %:ksi ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä 1 päivästä toukokuuta 1982 lukien saman vuoden loppuun (308/82). Julkisen tahon maksu alennettiin vastaavasti 4,60 %:iin. Tähän maksuluokkaan katsotaan kuuluvan valtion ja sen laitoksen, kunnan, kuntainliiton, evankelisluterilaisen kirkon ja sen seurakunnan sekä Ahvenanmaan maakunnan. Kansaneläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen turvaamiseksi muutettiin samalla kansaneläkelain 59 §:ää (307/82) siten, että kansaneläkerahastosta puuttuva osa suoritetaan valtion varoista.

1.2. Työntäjän sairausvakuutusmaksu

Työntäjän sosiaaliturvamaksusta annetun lain (613/78) 1 §:n mukaan työntäjä on velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle työntäjän sairausvakuutusmaksua 1,5 % maksamiensa ennakkoperinnän alaisen palkkojen määrästä. Sosiaalivakuutusetuuksien vero-

tusta koskevan ratkaisun yhteydessä päätettiin (kts. HE 54/1981 vp.) sairausvakuutusmaksua periä kuitenkin lähivuosina 2,35 % palkoista. Alkuvuodesta 1982 maksua on peritty myös mainitun suuruisena (479/81). Edellä mainitun hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti alennettiin yksityiseltä yritystoiminnalta perittävää sairausvakuutusmaksua 1 päivästä toukuuta 1982 lukien saman vuoden loppuun 1,90 %:iin ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä (309/82). Julkisen tahon maksu säilyi sanottuna aikana 2,35 %:ina.

1.3. Työnantajan lapsilisämaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 % ennakkoperinnän alaisten palkkojen määrästä. Viime vuosina työnantajan lapsilisämaksuun on kohdistettu useita maksualennuksia. Maksu on kokonaan jätetty perimättä 1 päivästä maaliskuuta 1981 lukien (1087/80 ja 802/81).

1.4. Työnantajalta perittävä sosiaaliturvamaksu vuodelta 1983

Kysymys työnantajan sosiaaliturvamaksun suuruudesta ja sen kohtaannosta on viime vuosina ollut useasti esillä. Edellä mainitussa hallitusohjelmassa onkin tavoitteeksi asetettu selvittää mahdollisuudet korvata palkkaperusteisia sosiaaliturvamaksuja muulla perusteella kannettavilla, sosiaaliturvan rahoituksen turvaavilla rahoitustavoilla. Tämän mukaisesti on sosiaali- ja terveysministeriö asettanut toimikunnan tutkimaan kysymystä palkkaperusteisista sosiaaliturvamaksuista.

Hallitusohjelmassa mainittujen syiden johdosta on edelleen tarkoituksenmukaista, että työnantajan kansaneläkemaksua peritään vuodelta 1983 yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalta joko 4,10, 5,05 tai 5,60 % palkoista riippuen yrityksen pääomavaltaisuudesta. Julkisen tahon maksua perittäisiin 4,60 %.

Vuoden 1982 alussa toteutetusta sosiaalietuuksien uudistuksesta aiheutuvat menot ovat sairausvakuutuksen osalta osoittautuneet arvioitua suuremmiksi. Tämän johdosta työnantajan sairausvakuutusmaksu ehdotetaan säädettäväksi tässä edellä mainitussa sosiaaliva-

kuutusetuksien verotusta koskevassa uudistuksessa tarkoitettun tasoiseksi eli 2,35 %:ksi ennakkoperinnän alaisten palkkojen määrästä.

Työnantajan lapsilisämaksua ei ole tarkoituksenmukaista edelleenkaan periä.

Vuodelta 1983 perittävä sosiaaliturvamaksu olisi siten yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalla hänen toimintansa pääomavaltaisuudesta riippuen joko 6,45, 7,40 tai 7,95 % ja julkisen tahon maksu 6,95 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä.

2. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu

2.1. Kansaneläkevakuutusmaksu

Kansaneläkelain (347/56) mukaan vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksu, joka määrätään hänelle kunnallisverotuksen yhteydessä edelliseltä vuodelta, tulovuodelta pantujen veroäyrien perusteella. Kansaneläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan (956/72) vakuutusmaksu on kaksi penniä. Kansaneläkevakuutusmaksua on peritty sanotun määräisenä vuosina 1980 ja 1981. Myös alkuvuodelta 1982 kansaneläkevakuutusmaksua perittiin kaksi penniä. Edellä mainitussa hallitusohjelmassa on katsottu tarpeelliseksi eräänä kulutuskysyntää elvyttävänä toimenpiteenä alentaa vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua 0,25 pennillä veroäyriä kohti vuoden 1983 loppuun. Vuoden 1982 osalta maksualennus toteutettiin toukokuun alusta 1982 toimeenpannulla lainmuutoksella (305/82).

2.2. Sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentin (742/70) mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä veroäyriä. Vuodesta 1980 lähtien sairausvakuutusmaksua on kuitenkin peritty 1 penniä veroäyriä, näin myös vuonna 1982 (802/81).

2.3. Vakuutetulta perittävät maksut vuodelta 1983

Hallitusohjelmassa mainittujen syiden johdosta on tarkoituksenmukaista pitää vakuutetulta perittävät maksut nykyisen tasoisina. Sen vuoksi esitetään, että vuodeksi 1983 vakuutetun

kansaneläkevakuutusmaksuksi vahvistettaisiin 1,75 penniä veroäyriältä ja vakuutetun sairausvakuutusmaksuksi 1 penni veroäyriältä.

Myös merimiesverotaulukoihin ehdotetaan tehtäviksi vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun vahvistamisesta aiheutuvat muutokset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla maksuilla kansaneläkelaitoksen tulot kasvaisivat sekä työnantajan sairausvakuutusmaksun korotuksesta johtuen että palkkasumman kasvun mukaisesti. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun osalta kansaneläkelaitok-

sen tulot kasvaisivat toteutuvan veroäyrimäärän kasvun mukaisesti. Ehdotetuilla työnantajan kansaneläkemaksun ja vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun alentamisella ei ole vaikutusta valtion menoihin. Lapsilisämaksun perimättä jättämisestä ei kuuluvaan vuoteen verrattuna ole valtion tuloihin vaikutusta.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen 1983 ja laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan vuoden 1983 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuodelta 1983 suoritettavasta työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 3 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (308/82), on säädetty työnantajan kansaneläkemaksusta, maksua peritään mainitussa momentissa säädettyjen prosenttien 4,25, 4,75 ja 5,25 asemesta vastaavasti 4,10, 5,05 ja 5,60 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1983 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettua ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä, kuitenkin siten, että valtiolta ja sen laitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta ja sen seurakunnalta sekä seurakuntainliitolta, ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sekä Ahvenanmaan maakunnalta maksua peritään 4,60 prosenttia.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta ja lapsilisämaksusta, peritään työnantajan sairausvakuutusmaksua 2,35 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1983 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suori-

tetun ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä, kun taas työnantajan lapsilisämaksu jätetään perimättä vastaavalta ajalta.

3 §

Poiketen siitä, mitä 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 5 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), on säädetty vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta, on sanottu maksu 1,75 penniä vakuutetulle vuodelta 1983 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriältä.

4 §

Poiketen siitä, mitä 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, on sanottu maksu 1 penni vakuutetulle vuodelta 1983 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyriältä.

5 §

Poiketen siitä, mitä 16 päivänä toukokuuta 1958 annetun merimiesverolain 6 §:n 3 momentissa ja 13 §:n 1 momentissa, sellaisina

kuin ne ovat 30 päivänä marraskuuta 1973 annetussa laissa (866/73), on säädetty vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta ja sairausvakuutusmaksusta, on nämä maksut otettava huomioon vuonna 1983 sovellettavissa merimiesverotaulukoissa laskettuna vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu 1,75 pennin ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu 1 pennin mukaan veroäyriä. Vastaavasti on kansaneläkelaitokselle suoritettava sanotulta ajalta 1,4 prosenttia merimiestulosta kansaneläkevakuutusmaksuna ja 0,8 prosenttia merimiestulosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuna. Jos merimiesvero on pienempi kuin 11 prosenttia merimies-

tulosta, jaetaan vero edellä mainitulta ajalta kunnan, kansaneläkelaitoksen ja seurakunnan kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle 40 osaa, kansaneläkelaitokselle 11 osaa ja seurakunnalle 4 osaa. Jos merimiesveroon ei sisälly kirkollisveroa ja merimiesvero tällöin on pienempi kuin 10,2 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero kunnan ja kansaneläkelaitoksen kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle 40 osaa ja kansaneläkelaitokselle 11 osaa.

6 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1983.

Helsingissä 1 päivänä lokakuuta 1982

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Marjatta Väänänen*